

INHOUD BLAADJE 2002/3

(afbeeldingen en programma lezingen en excursies ontbreken)

- [Vogeltijdrekening - Volkert van der Goot](#)
- [Verslag Algemene Ledenvergadering op 2 maart 2002 - Joost Kazus](#)
- [Oproep - Joost Kazus](#)
- [Zaterdag 9 november: Vertegenwoordigde Vergadering \(VV\) - Het Bestuur](#)
- [Twee opvallende planten langs de IJssel: Amerikaans nagelkruid en Karwijvarkenskervel - Joost Kazus](#)
- [Postzegelnieuws - Gerrite Nuisker](#)
- [Duinnatuur krijgt weer ruimte in Zuid-Kennemerland](#)
- [Oogstlied](#)
- [Online: \[www.knnv.nl/amsterdam\]\(http://www.knnv.nl/amsterdam\) - Geert Timmermans](#)
- [Vogelnet Amsterdam - Ria Hoogendijk](#)
- [Korte terugmelding 4e Algemene Inventarisatiedag in de Slatuinen op 6 juli 2002 - Geert Timmermans](#)
- [Impressie van een nieuw lid Busexcursie op 25 mei 2002 naar Epe/Heerde - Tineke Groot](#)
- [Beknopt verslag excursie Oldenaller op 8 juli 2002 - Hans Schut](#)
- [Busexcursie naar het Leuvenumse Bos op 21 september - Norbert Daemen](#)
- [Voorjaarskamp in CÅ³bdar 23 april - 7 mei 2003 - Jan Timmer](#)
- [Hydrobiologische Werkgroep - Ria Hoogendijk](#)
- [Waarnemingen](#)

VOGELTIJDREKENING

In Natura stond dat, als je op een vaste tijd voert, deze vogeltjes omstreeks die tijd al zitten te wachten. Maar let op, kijk eens wanneer de vogels komen. Dan kom je tot de ontdekking dat dat niet te maken heeft met je horloge, maar met de stand van de zon en 's ochtends, met de lichtsterkte. Is er een helderblauwe hemel of is er een dichte wolkenlaag?

Als de 's winters voert om kwart voor negen is de zon net op. Inderdaad, de vogels zijn er, maar diezelfde vogels komen op die plek in juni om half zes. Ze zijn steeds present kort na zonsopgang, voor hen de identieke tijd. Bij een zware bewolking met regen komen ze in juni echter veel later (lichtsterkte), tot 6.10 toe.

Gelukkig gaat de overgang tussen deze uitersten heel geleidelijk en de vogels corrigeren hun tijd een beetje bij beetje naar het horloge van de voerende mens. Die, als hij dat in de zomer om kwart na negen 's ochtends doet dat, wat de vogels betreft, op een totaal andere tijd doet dan midwinter om kwart voor negen. O.K., de mens volgt nu eenmaal niet de vogeltijdrekening zal men zeggen. Nee, over het algemeen niet, maar door scherp op de vogels te letten, ben ik dat wel gaan doen. Met open gordijnen word je keurig samen met de vogels wakker. Het zit, zonder horloge, ook in de mens. Zoiets verneem je ook in verhalen over het middeleeuwse, horlogeloze platteland.

(Telefoon 23 juni 2001: trekvogels zullen vertellen dat je van Afrikanen veel meer in tijd op aan kan dan van de Nederlanders, hoewel die laatsten er altijd prat op gaan dat zij op tijd zijn, terwijl de Afrikanen er volledig met de pet naar gooien!)

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 2 MAART 2002

Aanwezig zijn 41 leden, inclusief de ereleden Ger van Zanen en Hein Koningen en inclusief alle bestuursleden, alsmede 1 niet-lid.

1. Opening door de voorzitter

Voorzitter Geert Timmermans opent de honderdeneerste vergadering en heet iedereen zeer hartelijk welkom, speciaal onze ereleden Ger van Zanen en Hein Koningen.

Hij stelt Finette van der Heide voor, kandidaat-lid voor het nieuwe bestuur. Vervolgens memoreert hij in het kort enkele hoogtepunten van het afgelopen jubeljaar, dat hij zeer geslaagd noemt en waarin veel is georganiseerd: de goed bezochte receptie in Artis, een verzorgde tentoonstelling, de uitgifte van vijf schitterende postzegels door PTT-Post, een eigen Amsterdamse musseninventarisatie, de plaatsing van een herinneringsplaquette, de uitgave van een fantastisch jubileumboek, toezeggingen van de gemeente Amsterdam en Natuurmonumenten om Thijsses eiland, een vogeleiland in het IJmeer, te creëren, een drietal zeer geslaagde busexcursies, een viertal jubileumlezingen in de Tijgerzaal, een zeer goed georganiseerd en bezocht feest in het Naardermeer en een jubelweekend op de Havelterberg. En dat werd allemaal georganiseerd naast het reguliere jaarprogramma! Hij vraagt aan de vergadering een heel hard en warm applaus voor alle mensen die het jubeljaar tot zo'n succes hebben gemaakt. Het applaus volgt.

Maar er waren ook momenten dat de jubel stilstond en niet telde. Drie markante leden zijn ons het afgelopen jaar ontvallen: op 24 augustus overleed oud-penningmeester Ad van Baak, op 2 september ons erelid Volkert van der Goot en op 1 november Jannie van Zanen. Het waren drie leden die met hun verschillende kwaliteiten onze vereniging groot hebben gemaakt en vooral een eigen kleur hebben gegeven. Wij zullen hen missen. Dit jaar zal het zeker een rustiger jaar worden. Maar misschien organiseren we wel een weekend.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er zijn geen ingekomen stukken voor deze vergadering van de secretaris.

De voorzitter doet de volgende mededelingen:

- Sinds 1 januari 2001 heeft de Afdeling een eigen website;
- Als winnaar van de prijsvraag over de soort en plaats van onze jubileumboom is, uit vijf inzendingen, Hein Koningen door het bestuur gekozen. Zijn voorstel is om de boom te planten bij het nog te bouwen bezoekerscentrum in het Amsterdamse Bos. Vooral zijn idee om de boom te gebruiken als verzamel- en startpunt voor de excursies in het bos, het benadrukken van de historische relatie van onze vereniging met het

Amsterdamse Bos maar ook de soortkeus (een Steel- of Fladderiep, *Ulmus laevis*) waren de redenen om de inzending van Hein te bekronen. Het bestuur is inmiddels gesprekken gestart met het Amsterdamse Bos en naar het nu lijkt kan de boom worden geplant. Daarnaast heeft het bestuur het idee van Fred Nordheim en Nico Schonewille overgenomen om de minstens 200 jaar oude Zomereik in Artis, vele malen door onze mede-oprichter Eli Heimans beschreven, te eren door middel van een koperen plaquette. De bijzondere geschiedenis van deze boom zal op die plaquette worden gegraveerd;

- Â· Door Nederland Natuurlijk is september uitgeroepen als Groene Maand. Ook de KNNV is mede-ondertekenaar en organisator. Gerritje Nuisker heeft onder meer de werkgroepen uitgenodigd om ideeën voor invulling van deze maand te geven. Mocht u ook ideeën hebben dan kunt u die bij Gerritje indienen;
- Â· De mini-cursus Eekhoorns wordt op 16 en 23 maart (Peter v.d. Linde) en de mini-cursus Vogels herkennen wordt op 6 en 7 april (Evert Pellenkoff) gegeven;
- Â· Het kampeerweekend aan de Oostvaardersplassen wordt op 27 en 28 april gehouden: opgeven bij Gerard Schuitemaker;
- Â· De busexcursie naar Epe op zaterdag 25 mei is nog niet vol, u kunt zich daar nog voor aanmelden. Het programma aldaar wordt ons door de KNNV-afdeling Epe/Heerde als jubileumcadeau aangeboden;
- Â· Op 6 juli organiseren we onze 4e algemene inventarisatiedag. Deze keer staat Natuurtuin Slatuinen op het programma en de werkgroepen en andere medewerkers zullen hierover door het bestuur nog worden benaderd;
- Â· In het weekend van 8, 9 en 10 maart wordt in de RAI de Op Pad Beurs georganiseerd. Ook de KNNV heeft daar een stand. Als u een bezoek wilt brengen: het standnummer is 410;
- Â· Er zijn nog steeds eerstedag-enveloppen met KNNV-postzegels te koop;
- Â· Door u bestelde foto's van de receptie kunnen na de vergadering bij Thea Dammen worden afgehaald;
- Â· Ook ons jubileumboek [De Wilde Stad](#) is nog steeds te koop en de prijs voor de Amsterdamse leden is verlaagd van € 50,00 naar € 40,00 (â, - 18,15);
- Â· De KNNV-tentoonstelling "Een eeuw nieuwsgierig" is nog tot 1 april van dit jaar in kasteel Groeneveld te bewonderen. Als u nog geen bezoekplannen hebt: op 30 maart gaat een wandeltocht onder leiding van Ria Simon naar het landgoed Groeneveld en wordt ook de tentoonstelling bezocht;
- Â· En het receptieboek, waar Nico Schonewille voor heeft gezorgd, is klaar (wordt getoond); in dat boek zullen de presentielijsten en foto's van de receptie in Artis komen.

3. Verslag van de algemene ledenvergadering van 3 maart 2001

Dit is gepubliceerd in Blaadje nr. 2 (2001), blz. 7 tot en met 11.
Er zijn geen opmerkingen zodat het verslag wordt vastgesteld.
Joost Kazus wordt bedankt voor de verslaglegging.

4. Bespreking diverse jaarverslagen over 2001

De verslagen zijn gepubliceerd in Blaadje nr. 1 (2002), met uitzondering van die van de Planten- en Paddenstoelenwerkgroep, de werkgroep Paddenstoelen voor microscopie en de Hydrobiologische werkgroep (deze zullen in Blaadje nr. 2 verschijnen).

Verslag van het Bestuur: geen opmerkingen.

Verslag van de Lezingen- en excursiecommissie: Petra Kerkhof vraagt of de activiteitentabel kan worden aangevuld met gegevens over de weersgesteldheid.

Verslag van de Commissie-eeuwboek: de daarin genoemde datum van 27 januari moet 26 januari zijn; vanwege het beëindigen van haar activiteiten is deze commissie inmiddels opgeheven (deze mededeling krijgt applaus van de vergadering).

Verslag van de Insectenwerkgroep: Ans Schonewille merkt op dat de datum waarop van Volkert van der Goot afscheid is genomen niet 10 november maar 10 september was.

Verslag van de werkgroep Beerdiertjes: geen opmerkingen.

Verslag van de Mossenwerkgroep: geen opmerkingen.

Verslag van de redactie van Blaadje: geen opmerkingen.

Verslag van de Planten- en paddestoelenwerkgroep (wordt ter vergadering uitgedeeld): geen opmerkingen.

Verslag van de werkgroep Paddestoelen voor microscopie (wordt ter vergadering uitgedeeld): geen opmerkingen.

Verslag van de Hydrobiologische werkgroep: het verslag is door Ria Hoogendijk wel gemaakt maar niet verspreid.

Alle verslagen worden goedgekeurd en iedereen wordt hartelijk dank gezegd voor de inzet.

5. Jaarrekening en balans over 2001, verslag van de kascommissie over 2001 en de begroting over 2002

De stukken waren bij Blaadje nr. 1 (2002) gevoegd.

De voorzitter merkt op dat het afgelopen boekjaar vanwege het jubileum erg ingewikkeld is geweest en dat David Ng dat als nieuwe penningmeester heeft geweten. De stukken hebben ook een andere indeling gekregen dan die van het voorgaande jaar.

Het saldo per 1 januari 2002 is € 2.628,53 (negatief) hetgeen op het vermogen in mindering wordt gebracht.

Hein Koningen merkt op dat hij de stukken minder overzichtelijk vindt.

Namens de kascommissie verklaart Hans van der List dat de staat van baten en lasten een getrouw beeld van de financiële positie van de vereniging geeft. Hij merkt tevens op dat het bestuur nog geen declaratiebesluit heeft vastgesteld (dat is in voorbereiding maar er wordt gewacht op het KNNV-model van een declaratiebesluit) en dat van de eigendommen van de vereniging het concept-overzicht is bekeken.

De kascommissie verzoekt de vergadering tot het verlenen van de decharge aan het bestuur over het boekjaar-2001. De vergadering gaat akkoord.

Vervolgens komt de begroting over 2002 aan de orde.

De posten en cijfers worden door David toegelicht.

Fons Bongers merkt op dat we nog steeds te veel sparen en Norbert Daemen merkt op dat het positieve saldo aan de hand van een bepaalde sleutel zou moeten worden vastgesteld.

De voorzitter vertelt dat het gebouw waarin we nu vergaderen op de slooplijst staat en dat een alternatief, ook voor de werkgroepbijeenkomsten, wel eens

flink duurder kan worden.

Joop Nijman merkt op dat hij de reserve nihil vindt.

De voorzitter deelt ook mede dat er het plan is om een jaarlijkse lezing in Artis te organiseren hetgeen in de papieren loopt.

Hans van der List merkt op dat altijd met tegenvallende activiteiten rekening moet worden gehouden.

Hein Koningen mist de post 'porto'. David deelt mede dat deze is opgenomen in de post voor Blaadje die uit drukkosten en portokosten bestaat.

Paul van de Boogaard merkt op dat de uitgaven voor Blaadje lager zijn begroot dan in het voorgaande jaar daarvoor is uitgegeven. David deelt mede dat de post over 2001 inclusief een rekening voor Blaadje van het jaar daarvoor was. De vergadering gaat akkoord met de begroting over 2002.

6. Verkiezing kascommissie

Jeannine Ebert is twee jaar lid geweest van de kascommissie en treedt dus statutair af. De voorzitter bedankt Jeannine voor de verrichte werkzaamheden en geeft haar een bos bloemen.

Joop Nijman heeft zich als kascommissielid verkiesbaar gesteld. De vergadering gaat hiermee onder applaus akkoord zodat Joop is verkozen tot 2 maart 2004. De kascommissie voor het lopende jaar bestaat dus uit Hans van der List en Joop Nijman.

7. Verkiezing van het bestuur

Nico Schonewille is aftredend per 17 maart 2002. Hij stelt zich herkiesbaar en het bestuur

verzoekt de vergadering hem als bestuurslid te herverkiezen (tot 17 maart 2006). De vergadering gaat onder applaus akkoord met zijn herverkiezing.

Aat van Selm heeft besloten om voortijdig af te treden. De voorzitter dankt hem voor zijn jarenlange werkzaamheden die zo verschillend zijn geweest: van het organiseren van busexcursies tot het werk als natuurbeschermingssecretaris tot klusjesman en chauffeur.

Aat antwoordt dat hij het vergaderen te veel vond worden en dat hij meer inhoudelijk bezig wil zijn. Hij denkt na over het formeren van een spinnenwerkgroep.

Finette van der Heide heeft zich als bestuurslid kandidaat gesteld.

Zij stelt zich kort aan de vergadering voor.

Het bestuur verzoekt de vergadering haar als bestuurslid te verkiezen (tot 2 maart 2006). De vergadering gaat onder applaus akkoord met haar verkiezing.

8. Verkiezing van een afgevaardigde en een plaatsvervangend afgevaardigde voor de Vertegenwoordigende Vergadering (VV) van de KNNV van 2 november 2002

Het bestuur verzoekt de vergadering Geert Timmermans, voorzitter, als afgevaardigde voor de VV van de KNNV van 2 november 2002 te verkiezen, respectievelijk Joost Kazus, secretaris, als plaatsvervangend afgevaardigde. De vergadering gaat onder applaus hiermee akkoord.

9. Voorstel van het bestuur tot contributieverhoging vanwege de invoering van de euro

De vergadering is akkoord met het voorstel van het bestuur om de contributies vanwege de invoering van de euro in geringe mate te verhogen. De contributie is daarmee per 1 januari 2002 vastgesteld op â, - 24,00 (Æ' 52,50) voor het lid, respectievelijk op â, - 8,00 (Æ' 17,50) voor het huisgenootlid.

10. Voorstel van het bestuur om over te gaan tot het vermelden van telefoonnummers en e-mailadressen van de leden op de openbare ledenlijst

De vergadering is akkoord met het voorstel van het bestuur om voortaan op de openbare ledenlijst ook de telefoonnummers en e-mailadressen van de leden op te nemen. Als een lid daartegen echter bezwaar heeft, gebeurt het niet. Daartoe zal een oproep in komend Blaadje verschijnen: het lid dat bezwaar heeft, kan dat kenbaar maken bij de secretaris.

11. Rondvraag

Jeannine Ebert bedankt het bestuur voor het vele verrichte werk. De vergadering antwoordt met applaus.
Norbert Daemen deelt mede dat hij de streeplijsten van Floron bij zich heeft.

12. Sluiting

De voorzitter bedankt allen voor hun aanwezigheid en inbreng.
Voor Riet Vogel zijn er vervolgens de traditionele bloemen.
De voorzitter sluit de vergadering.

Na de pauze verzorgde Tobias Woldendorp in het kader van 'leden voor leden' een fraaie diavoorstelling over het onderwerp 'Er is veel te beleven boven Groningen'. Hiervoor ontvangt hij als dank een geschenkbou.

De secretaris,
Joost Kazus

OPROEP

van het bestuur aan de leden die hun telefoonnummer en / of e-mailadres NIET op de openbare ledenlijst vermeld willen zien

Zoals u in het verslag van de afgelopen ledenvergadering kunt lezen (zie elders in dit Blaadje), is die vergadering akkoord gegaan met het voorstel van het bestuur om voortaan op de openbare ledenlijst ook de telefoonnummers en e-mailadressen van de leden op te nemen. De vergadering bepaalde daarbij ook dat dit niet geldt voor leden die daar bezwaar tegen hebben en dat door middel van een oproep in Blaadje die leden worden verzocht hun bezwaar kenbaar te maken.

Daarom hierbij het verzoek om mij te laten weten als u bezwaar hebt tegen de vermelding op de openbare ledenlijst van uw telefoonnummer en/of e-mailadres.

Degenen die hun bezwaar tijdens de ledenvergadering aan mij reeds hebben medegedeeld, behoeven dat niet nogmaals te doen.

Uw eventuele reactie ontvang ik het liefst schriftelijk of per e-mail.

De secretaris,
Joost Kazus

ZATERDAG 9 NOVEMBER: VERTEGENWOORDIGDE VERGADERING (VV)

Zaterdag 9 november vindt de jaarlijkse Vertegenwoordigde Vergadering (VV) van de KNNV plaats. De VV is de jaarvergadering van de KNNV: Hoofdbestuur en besturen en afvaardigingen van de verschillende afdelingen, gewesten, commissies en werkgroepen komen bij elkaar om o.a. verslag te doen van de activiteiten, rekenschap te geven, jaarrekeningen goed te keuren, beleid vast te stellen etc.

Op voorstel van het bestuur van de afdeling Amsterdam wordt de VV dit jaar gehouden in Amsterdam en is de organisatie in handen van de afdeling.

De VV wordt gehouden in de Koningszaal en Tijgerzaal van Artis. Voor de pauze is er een inhoudelijk programma en na de pauze vindt de vergadering plaats.

Het inhoudelijk programma wordt door de afdeling Amsterdam georganiseerd en staat in het teken van de biodiversiteit van het stedelijk gebied en Amsterdam in bijzonder. Sprekers zullen zijn: Martin Melchers, Ton Denters en Johan van Zoest.

Het inhoudelijk programma begint ca. 10.30 uur en eindigt ca. 12.00 uur. Mocht u als lid van de afdeling belangstelling hebben en de VV willen bijwonen dan graag een opgave bij Joost Kazus (T: 3310861) of Geert Timmermans (T: 6630237).

In verband met de beperkte ruimte zijn er voor de Amsterdamse leden 20 stoelen beschikbaar.

Het bestuur

TWEE OPVALLENDE PLANTEN LANGS DE IJSSEL: AMERIKAANS NAGELKRUID EN KARWIJVARKENSKERVEL

Onze busexcursie op 25 mei jongstleden naar Epe en noordelijke omgeving leverde een schat van bijzondere planten op. Bij twee daarvan wil ik op deze plaats wat langer stilstaan omdat die tijdens de excursies voor onbeantwoorde vragen hebben gezorgd.

Amerikaans nagelkruid (*Geum macrophyllum*)

Deze soort troffen we aan in Hattem in Het Algemeen Veen, een klein bos in een bocht van de IJssel. Leden van de KNNV-afdeling Epe/Heerde,

voortreffelijke gastheren en leiders van de excursies die dag, hadden deze plant al eerder ontdekt en hij was ons tevoren als een (hoogstwaarschijnlijk) nieuwe soort voor Nederland aangekondigd: Groot nagelkruid of Grootbladig nagelkruid. Een wetenschappelijke naam was hen niet bekend, wel dat de soort inmiddels ook op andere plaatsen was gevonden.

Wij zagen een paar exemplaren, helaas uitgebloeid. Op het eerste gezicht lijkt deze soort erg op Geel nagelkruid (*Geum urbanum*) maar de onderste bladen zijn onmiskenbaar: opvallend groot en gelobd.

Hetty Kole maakte er een [foto](#) van en die heb ik later via de e-mail onder een aantal KNNV'ers verspreid. Vele reacties kwamen binnen, waaronder die van Ton Denters.

Toen werd het toch een iets ander verhaal.

Want volgens Ton ging het om *Geum macrophyllum* waarvan onlangs bekend is geworden dat hij op verschillende plaatsen in ons land is ingeburgerd. Hij verwees naar een tweetal publicaties in Gorteria. Na lezing daarvan was het mij duidelijk: die soort, die de Nederlandse naam Amerikaans nagelkruid heeft gekregen, hadden we inderdaad gezien.

Al met al toch wel een bijzondere waarneming, hoewel minder sensationeel dan ons in eerste instantie was verteld.

Voor degene die er meer over wil weten: Douwe T.E. van der Ploeg, *Geum macrophyllum* Willd. ook in Nederland, Gorteria 25 (1999): 17-20 (met een goed gelijkende pentekening op blz. 18) en Gerrit M. Bax, *Geum macrophyllum* Willd. op verschillende plaatsen en al lange tijd in Nederland, Gorteria 26 (2000): 19. De genoemde foto van Hetty staat op onze [website](#).

Karwijvarkenskervel (*Peucedanum carvifolia*)

Deze fraaie en zeldzame plant zagen we in de uiterwaarden van de IJssel waar de soort zijn noordgrens heeft. Er stonden meerdere exemplaren, bijna in bloei. Bij een aantal excursiegangers kwam de vraag op waarom deze plant zo'n vreemde, bijna niet te onthouden, Nederlandse naam heeft. Ik beloofde naspeuringen te doen.

De naam bestaat uit twee delen: 'Karwij' en 'Varkenskervel'.

'Karwij' slaat op het blad van de plant dat gelijkenis vertoont met dat van de Echte karwij (*Carum carvi*). Hiermee is ook de wetenschappelijk soortnaam '*carvifolia*' verklaard want die betekent letterlijk: karwijachtig blad.

Het gaat dus om een Varkenskervel met een karwijachtig blad maar een verklaring voor 'Varkenskervel' is minder eenvoudig. In geen enkele Flora of ander plantenboek heb ik er iets over kunnen vinden.

Van enige relatie met varkens is niets gebleken. Ook met Kervel niet en het blad en de bloem van de soorten van dat plantengeslacht geven daar ook geen aanleiding toe.

Varkenskervel is de Nederlandse naam voor het geslacht *Peucedanum* maar dat verklaart verder niets. *Peucedanum* komt waarschijnlijk van 'peukã' dat 'Den' betekent, hetgeen op de bladslippen slaat die wel wat op dennennaalden lijken (H. Heukels, De Flora van Nederland II, Leiden/Groningen 1909, 448-449). Het geslacht *Peucedanum* heeft de naam Varkenskervel gekregen van de 'Commissie voor Nederlandsche plantennamen der NNV' (het overzicht werd in 1906 gepubliceerd onder de titel Nederlandsche plantennamen) maar de vraag blijft dus waarom.

Ik ben er niet uitgekomen. Kan iemand er meer over vertellen?

Joost Kazus

POSTZEGELNIEUWS

In december wordt de L.H. Tholen-trofee toegekend aan Drewes Veenstra, de auteur van het artikel 'Struinen in postzegelland' (Natura 2001, pag.10-12). Het artikel is aangewezen als de beste bijdrage op filatelistisch gebied in 2001 in de niet-filatelistische pers. In dit artikel, dat verscheen ter gelegenheid van het uitkomen van de KNNV-jubileum-postzegels op 26 januari, gaat Veenstra in op overeenkomsten en verschillen tussen KNNV'ers en natuurpostzegel-verzamelaars.

De KNNV-postzegels hadden zelf ook bijna een prijs gewonnen: bij de verkiezing van de mooiste postzegel van 2001, georganiseerd door het blad Collect van de PTT Post, belandde ons zegelvelletje op de tweede plaats. Met slechts één stem meer werden de fraaie zomerzegels (met 6 bijzondere planten) de uiteindelijke winnaar. Voor KNNV'ers betekent zo'n jubileumzegel natuurlijk een collectors item! Mocht u deze unieke zegels op eerste-dag enveloppen en kaarten alsnog willen aanschaffen, informeer dan even bij Gerritje Nuisker (KNNV-afdeling Amsterdam) g.nuisker@wolmail.nl of (020) 69 69 246. Wordt ook geplaatst in Natura september 2002.

Gerritje Nuisker

Rectificatie

In de advertentie voor de microscoop van Gerritje Nuisker (Wild, Switzerland voor

â, - 272) stond per ongeluk het verkeerde telefoonnummer: het moet zijn
Info: tel. 020 - 6969246 of
mobiel 06 - 236 88 348.

DUINNATUUR KRIJGT WEER DE RUIMTE IN ZUID-KENNEMERLAND

Het provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) heeft op 1 mei de drinkwaterwinning in de Kennemerduinen beëindigd. PWN heeft hiertoe besloten omdat de waterfabriek in Heemskerk het werk van de oude zuiveringsinstallatie overnam. Bovendien heeft deze maatregel tot gevolg dat de natuurwaarden in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, waartoe de Kennemerduinen behoren, worden hersteld. Volgens Natuur-monumenten, eigenaar van enkele voormalige landgoederen in het noordelijk deel van het NP, zoals Duin en Kruidberg, ontstaat door een natuurlijke grondwaterstand op den duur weer een dynamisch duingebied, waarin processen als vernatting en verstuiving ruimte krijgen.

Uit Van Nature nummer 5, mei 2002

OOGSTLIED

Sikkels klinken,

Sikkels blinken,
Ruisend valt het graan.
Zie de bindster garen!
Zie, in lange scharen,
Garf bij garven staan!

't Heter branden
op de landen
meldt de middagtijd;
't windje, moe van 't zweven,
heeft zich schuil begeben;
en nog zwoegt de vlijt!

Blijde maaiers,
Nijvre zaaiers,
Die uw loon ontving!
Zit nu rustig neder;
Galm' het mastbos weder
Als gij juichend zingt.

Slaat uw ogen
Naar den hogen,
Alles kwam van daar!
Zachte regen daalde,
Vriendelijk zonlicht straalde
Mild op halm en aar.

A.C.W. Staring ,1820

Uit: Domweg gelukkig, in de Dapperstraat.
(De bekendste gedichten uit de Nederlandse literatuur)

Ingezonden door: *Ina Boelaars*

ONLINE: WWW.KNNV.NL/AMSTERDAM

De website is sedert de vorige editie van *Blaadje* diverse keren aangevuld, geactualiseerd, vernieuwd, aangepast, verrijkt met mooie artikelen, foto's en vele regionale informatie voor natuurliefhebbers. Er zijn verschillende waarnemingen van libellen, dagvlinders, nachtvlinders, paddestoelen, populierenpijlstaart, sperwer, havik en dofmuurklokje, groot nagelkruid (busexcursie Heerden / Epe), ooievaars in Frankendael etc in opgenomen. Ook zijn er aanvullingen verwerkt van de 4de inventarisatiedag in de Slatuinen.

Mocht je waarnemingen genoteerd willen zien, mail ze door (zie ook op de site bij waarnemingen algemeen: klik het potloodje aan: het waarnemingenformulier verschijnt)

Ook foto's van planten en dieren in een Amsterdamse context zijn van harte welkom.

Via de website is een digitale versie van vorige Blaadjes en de nieuwe aankondigingen van het excursie- en lezingenprogramma bereikbaar. Van diverse excursies is het verslag via de site op te roepen.

Door op de startpagina het woordje 'nieuw' aan te klikken kom je op de pagina 'nieuw of ververs op'

Geert Timmermans

VOGELNET AMSTERDAM

Voor wie een computer heeft en op Internet is aangesloten, kan het leuk zijn zich aan te sluiten bij het Amsterdams_VogelNet, waarin Amsterdammers melden welke vogels ze waar en wanneer hebben gezien en waarin vragen gesteld kunnen worden.

De site is:

http://groups.yahoo.com/groupAmsterdams_VogelNet

waarbij u vooral het onderstreepje tussen Amsterdams en VogelNet niet moet vergeten. U wordt verzocht een schuilnaam en wachtwoord voor uzelf te geven aan yahoo. U krijgt dan een e-mail van yahoo met een bevestigingscode, waarmee u dan op het vogelnet kan komen.

U kunt opgeven of u de mails van anderen rechtstreeks wilt ontvangen, of dat u gewoon de site wilt bekijken.

Ria Hogendijk

KORTE TERUGMELDING 4e ALGEMENE INVENTARISATIEDAG IN DE SLATUINEN OP 6 JULI 2002

Ongeveer 25 leden hadden zich om 10.00 uur in de Slatuinen verzameld. Na koffie en cake en een korte inleiding van Geert Timmermans en de beheerder van de Slatuinen; Jos Kennis, zijn we aan de slag gegaan. De groep werd aan de hand van de aanwezige werkgroepen (planten & paddestoelen-, mossen-, insecten- en hydrobiologische werkgroep) in kleine groepjes verdeeld.

De dag begon bewolkt en met hier en daar een spettertje regen maar als de zon doorbrak liep het kwik op tot ca. 22 °C. Het gebied bestaat uit houtwallen, stapelmuurtjes, graslandjes, vijvers met kwelwater, sloten en laag en hoog opgaande beplanting.

Er is hard gewerkt en ook veel gezien en genoteerd. Een greep: bladmossen: gedraaid knikmos, purpersteeltje, fijn laddermos, gewoon krulmos, gewoon klauwtjesmos, grijze haarmuts op bomen o.a. oude vlier en muurmos: levermossen: halvemaantjesmos, parapluutjesmos: paddestoelen: boomwrat, hertezwam, gewoon elfenbankje, houtknotszwam: planten: ruim 240 in totaal (de groep is er om 15.30 uur mee opgehouden) waarvan 36 Rode Lijstsoorten

en 33 Aandachtsoorten; Spaanse aak, gewoon duizendblad gele monnikskap, christoffelkruid, zevenblad, hondspeterselie, gewone agrimonie, bolderik, hoog struisgras, kruipend zenegroen, vrouwenmantel, grote waterweegbree, look-zonder-look, daslook, wilde herfsttijloos, gevlekte scheerling, lelietje-van-dalen, hazelaar, eenstijlige meidoorn, kruisbladwalstro, besanjelier, muurleeuwenbek, brem, kropaar, rietorchis, peen, steenanjer, kleine pimpernel, grote pimpernel, knopig helmkruid, blauw glidkruid, bont kroonkruid, hemelsleutel, rivierkruiskruid, jakobskruiskruid, dagkoekoeksbloem, avondkoekoeksbloem, blaassilene, etc.: insecten: boomhommel, akkerhommel, tuinhommel, weidehommel, zweefvliegen als *Baccha elongata*, *Xylota segnis*, *Volucella pellucens*, *Eristalis tenax* (blinde bij) als rattestaartlarven in regenton, waterschorpioen, staafwants, bootsmannetje, schaatsenrijder, lantaarntje: spinnen: waterspin: amfibie: gewone pad, groene en bruine kikker, kleine watersalamander: vissen: 10-doornige stekelbaars: vogels: merel, zanglijster, winterkoninkje, zwartkop, grote bonte specht, halsbandparkiet, koolmees, pimpelmees en huismus.

Voor een gedetailleerde [waarnemingenlijst](#) kunt u contact opnemen met de verschillende werkgroepen of deze van de eigen website (www.knnv.nl/amsterdam) halen. Op de website staat ook een kort [beeldverslag](#) van de inventarisatiedag.

Geert Timmermans

IMPRESSIE VAN EEN NIEUW LID BUSEXCURSIE OP 25 MEI 2002 NAAR EPE / HEERDE

Tegen 8 uur kom ik bij station Sloterdijk aan. Daar zie ik al een groepje staan met mensen die vast met de excursie meegaat. Mijn vriendin uit de afdeling Haarlem staat er ook. Er worden handen geschud en namen gezegd waarvan vele oor in oor uit gaan maar dat komt te zijner tijd wel goed. Als we 's avonds rond half negen weer terug zijn, heb ik een heerlijke dag achter de rug, met redelijk mooi weer, weinig regen en veel geleerd.

In de bus deelt Joost Kazus het programma uit en geeft daarbij nog informatie over de geomorfologie van het Wisselsche Veen, opgestuurd door de afdeling Epe / Heerde. Tijdens de koffie in De Witte Berken hoor ik al verschillende plantennamen. Zonnedauw, dat kent u toch wel. Ik moet het eerst zien â€¦ Margriet Maan heet ons van harte welkom en ene Dik vertelt ons nog meer over de geomorfologie. Dan gaan we met de bus naar het Wisselsche Veen. Ik loop met de groep van Dik mee en hoor over het vreselijke kappen van de larixbomen en over de MKZ-crisis van vorig jaar die diep heeft ingegrepen in dit gebied. Als we in het Veen zijn aangekomen, wordt mij het zonnedauw getoond. Dat kende ik niet. Het sterremos blijkt haarmos te heten en een van de deelnemers legt mij een en ander uitgebreid uit, mannelijke plantjes, vrouwelijke plantjes, haploïd, diploïd etc. Met de microscoop kun je nog veel meer zien. De volgende keer moet ik toch mijn loepje meenemen dat ik nog van een IVN-cursus heb overgehouden. Dan zien we ook een prachtig insect dat ik nog nooit heb gezien. Een goudachtig lijf met zebra-gestreepte voelhorens, maar hoe die heet? En heb ik wel eens watnavel gezien? Toen ik het zag, daagde er wel iets uit een grijs verleden. Al wandelend over het terrein

waren er ook verschillende vogels te horen, o.a. de veldleeuwerik. Andere namen zijn me al weer ontschoten. Een opschrijfboekje gaat de volgende keer ook in de tas. Dan kan ik thuis nog wat opzoeken. Aan het eind van de wandeling worden we nog op de rietorchis gewezen. Prachtig. De tijd gaat snel. De bus staat klaar om ons naar Vorchten te brengen. Daar krijgen we van de afdeling champignonssoep aangeboden bij de Appelgaard, een boerderij waar de dorstige wandelaar / fietser een verfrissing aangeboden wordt. Naast de boerderij staat een mooi Romaans kerkje uit de 9e eeuw.

Na deze rustpauze naar de Vorchter-waarden waar we tot aan de IJssel lopen onderhand genietend van de zon, de wind, de bloemen, de vogels (o.a. ooievaars, wulpen) en we gaan op zoek naar het niet overal voorkomende karwijvarkenskervel. Daarvoor ook nog iets van bevernel gezien of zou het toch iets anders zijn geweest? Op de terugweg naar de bus komen we een verlaten zwanennest tegen, met nog twee eieren. En dan is deze dag nog niet afgelopen. We gaan nog iets heel bijzonders zien, in de Wiessenbergse Kolk bij Hattem. Met de bus mooi binnendoor gereden, achter Margriet aan, die deze streek goed kent. Chapeau!

We lopen niet meteen recht op het bijzondere af, maar Margriet laat eerst nog zien hoe er op een klein gebied zoveel variatie is. Het is net buitenland.

Schitterend! Dan denk ik in het bos Ã©cht sterrenmos te zien en vraag het mijn deskundige. Nee hoor, ook dat is haarmos. Wat een teleurstelling voor mij, maar ja â€

Dan komt de klap op de vuurpijl: we zien het voor Nederland vooralsnog unieke grote nagelkruid. Inderdaad met veel grotere bladen dan het gewone nagelkruid en de bloemetjes zijn ook heel anders. Er ligt al een exemplaar bij het Rijksherbarium voor nadere determinatie. U hoort er binnenkort vast meer van. (Ja, in dit Blaadje; red.)

Zo hebt u met mij hopelijk (nog eens) genoten van deze prachtige dag.

Tineke Groot

BEKNOPT VERSLAG EXCURSIE OLDENALLER OP 8 JUNI 2002

Een flinke rondwandeling van ca 14 km vanaf station Nijkerk met zijn zevenen, bij heel gunstige weersomstandigheden: ca 20 gr., wat bewolking, ook zon en geen wind. Al gauw, op een onverwacht plekje, een groep beekpunge in bloei; langs een drukke weg in nog niet gemaaide berm o.m. prachtige bloeiende planten van het knoopkruid. De gehele route genoten we van een grote afwisseling aan hoogwaardige landschappen: coulissen, kampen of hoevenlandschappen, waarin oud geboomte met zomereik, paardenkastanje en essen een belangrijke rol spelen. Via een bochtige steeg (in deze streek gebruikte naam voor smalle weg) kijken we over open weidegebied ver weg richting Veluwemeer; de vroegere Zuiderzee zette dit gebied 's winters vaak deels onder water. De boerderijen staan hier dan ook iets verhoogd op z.g. pollen (terpen). We passeren enige boerderijen, die nog e.e.a. van de karakteristieke boerentuin laten zien met buxushaagjes, veel hortensia's, pioenrozen, akeleiruit, leilinden. In enige sloten, veelal omzoomd door es, els of knotwilg: bloeiende waterviolieren, grote valeriaan en gele lis. Op het prachtige landgoed Oldenaller met zijn vele zeer oude beuken en zomereiken, aan de gracht voor het huis een oude groep moerascipressen, compleet met

kniewortels. In de boomrijke bermen op en nabij Oldenaller heel veel hengel in bloei, alsmede grootbloemmuur en ook mannetjesereprijs.

Na de provinciale weg Nijkerk-Putten overgestoken te zijn komen we via zand en halfverharde wegen door gebieden waar akkers en weiden afgewisseld worden door hakhoutbosjes (els, ratelpopulier). Langs greppelkanten veel dubbelloofvarens, toeven dalkruid en kamperfoelie. De gehele wandeling muzikale begeleiding van vooral vinken, tuinfluiters, zanglijsters; rond de boerderijen nog wat witte kwikstaarten en boerenzwaluwen (hiervan duidelijk minder dan vroeger). Er zijn andere vogels, die in dit nog vrij gave landschap zeker verwacht zouden mogen worden, maar die we er niet tegen gekomen zijn, zoals de veldleeuwerik, braamsluiper, grauwe klauwier, geelgors, wat zeker te maken zal hebben met de sterke vermesting; geregeld zagen we tankwagens met drijfmest uitrijden.

Toch is het naar ons gevoel een prachtige dag geweest, van tien tot zes uur, toen we weer in de trein huiswaarts zaten.

Hans Schut

BUSEXCURSIE NAAR HET LEUVENUMSE BOS OP 21 SEPTEMBER

Na het Naardermeer is het Leuvenumsebos nabij Harderwijk het oudste natuurmonument. Door dit oude bos stroomt de Hierdensche of Leuvenumse beek. Het gebied is geologisch en cultuur- en natuurhistorisch van grote betekenis.

Om het gebied te begrijpen moeten we een flink eind terug in de tijd. Barre tijden met ijsbedekking, stuivende zandwoestijnen en afgewisseld met perioden waar het klimaat kruiden en bomengroei toeliet. Tot in de late middeleeuwen bleef het er woest. Het stromende water was de economische motor van een aantal papiermolens die het beekstelsel de huidige vorm gaven.

Het aanliggende loofbos, de zandduinen ingeplant met grove den en uitgevlakte delen met douglas en fijnspar dragen bij aan enorme afwisseling. In het Cyriasische veld is het stuifzand weer tot leven gewekt en lopen grote grazer bochtige smele en pijpestrootjes te herkauwen.

Kortom een excursie, hopelijk de warme najaarszon, waarin veel te zien en te beleven zal zijn. In de ochtend gaan we gezamenlijk op pad en bekijken het beekstelsel en hoe dat is ontstaan. Uiteraard komen we onderweg veel tegen. Na de lunch is er een programma voor de lange afstand wandelaars en een korte rondleiding in het Cyriasische veld voor de minder lange afstanders. We ontmoeten elkaar weer in het Cyriasische veld.

Norbert Daemen

VOORJAARSKAMP IN CÃ“BDAR 23 april 2003 - 7 mei 2003

Onder voorbehoud van voldoende deelname zijn we voornemens een voorjaarskampje in Spanje te organiseren.

CÃ“bdar ligt in de SiÃ“rra de los Filabres, in de provincie Almeria, in Zuidoost Spanje. Het is een van de droogste gebieden van Europa. Het voorjaar is de

mooiste tijd om deze streek te bezoeken, want dan staat alles in bloei en voeren de rivieren nog water.

Diverse gebieden in de omgeving zijn zowel botanisch, ornithologisch als geologisch zeer bijzonder en eigenlijk toch niet erg bekend. Geologisch en landschappelijk gezien is het gebied zeer gevarieerd, kalkrijke bodems worden afgewisseld met zeer kalkarme gronden, vlak in de buurt van C  bdar ligt het gipsplateau van Sorbas en een eindje verderop zijn nog wat vulkanische bodems. Deze variatie in bodems is terug te vinden in de flora en fauna. Botanisch gezien zijn er veel endemische plantensoorten, vooral in het gipsgebied rond Sorbas. Daarnaast zijn er allerlei planten en dieren die juist in deze streek relatief algemeen zijn, maar dit elders beslist niet zijn. Voor planten is dat bijvoorbeeld de gigantische bremraap *Cystanche* en de wonderlijke parasiet *Cynomorium*.

Voor de vogels valt het voorkomen van de havikarend op, die hier een van de hoogste dichtheden in haar hele verspreidingsgebied haalt. Een andere soort die in dit gebied veel voorkomt en elders veel minder algemeen is, is de zwarte tapuit. Andere bijzondere vogels die in de streek voorkomen zijn de duponts leeuwerik en de woestijnvink. De rivierdalen in de omgeving zijn soms een waar dorado voor zangvogels zoals onder meer roodkop-klauwier, nachtegaal, cetti's zanger, orpheus spotvogel, Europese kanarie, grauwe gors, zes tot zeven soorten grasmussen en nog veel meer.

Verderop liggen er op ongeveer een tot anderhalf uur rijden, een aantal goede vogelgebieden, merendeels zoutpannen, natte duinvalleien, afgegraven duinvalleien, kleiputten enzovoort. Hier is het mogelijk om naast algemene mediterrane soorten zoals hoppen, bijeneters, scharrelaars, flamingo's en steltkluten, ook audouin's meeuwen, witkopeenden en vorkstaart-plevieren waar te nemen. Verder horen met een beetje geluk reuzensterren, purperkoeten en ralreigers ook nog tot de mogelijkheden.

Boven C  bdar broedt een havikarend en verder worden de bergen in de directe omgeving, die ongeveer 2000 meter hoog zijn, onder meer bewoond door steenbokken en wilde zwijnen. In de rivier (Rio C  bdar) is de Kaspische waterschildpad te vinden. In de afgelopen jaren hebben wij in de omgeving onder meer trappenslang, hagedissenslang, hoefijzerslang en parelhagedis waargenomen.

Onderdak

Het is de bedoeling dat we gaan kamperen op de camping van C  bdar. Voor diegenen die niet willen of kunnen kamperen bestaat de mogelijkheid om te logeren in enkele huizen in het dorp. Dit moet echter enkele maanden van tevoren opgegeven worden.

Informatie over de camping en omgeving is te vinden op:

<http://perso.wanadoo.es/riblancos>

De site is in het Spaans en Engels.

Reis

Het is mogelijk om met het vliegtuig naar Almeria te gaan, vanwaar we met een gehuurd busje, of huurauto's naar C  bdar zullen reizen. Waarschijnlijk zal er ook een busje vanuit Nederland vertrekken, hierin kunnen dan ook een aantal mensen mee.

Kosten

Kosten van een vliegticket zijn op dit moment niet bekend maar zullen vermoedelijk, gebaseerd op de ervaring van voorgaande jaren, zo'n â, ~ 250,-- bedragen. Daarbij komen nog kosten voor de huur van auto's en kosten van de camping en het levensonderhoud.

Inschrijving staat in principe open voor leden van de KNNV afdelingen Amsterdam, Haarlem en Hoorn, alsmede de Vogelwerkgroep Amsterdam.

Opgave voor 1 december. Dan zal worden besloten of er voldoende deelname is om e.e.a. definitief door te laten gaan.

Meer informatie en opgave: Jan Timmer (tel.: 020-6274332), e-mail Jan.Timmer@oriolus.nl

Jan Timmer

HYDROBIOLOGISCHE WERKGROEP

De werkgroep houdt zich bezig met waterorganismen in de ruimste zin. Sommige leden van de groep hebben zich gespecialiseerd in algen of in het maken van preparaten. Ook werken we aan inventarisaties van waterdiertjes in relatie tot de waterkwaliteit van een gebied.

De werkvondten zijn momenteel weer op de eerste **DINSDAGAVOND** van de maand, aanvang half 8, meestal in huize Zon Alom, Abcouderstraatweg 77, bereikbaar met bus 120 of 126 vanaf Metrostation Holendrecht. Uitstappen 1e halte v.d. Abcouderstraatweg.

Wie eens een avond wil bijwonen of anderszins belangstelling voor de werkgroep heeft, kan het beste eerst bellen naar onderstaande telefoonnummers, want plaats en dag veranderen wel eens en ook gaan we wel eens overdag wateren bemonsteren.

Joop Nijman telefoon 6901940
Ton van Haaren telefoon 6145389

Ria Hoogendijk

WAARNEMINGEN in de Regio Amsterdam die door hun bijzonderheid interessant zijn voor lezers van *Blaadje*, kunt u, vergezeld van een goede plaats- en tijdbepaling en een eventuele toelichting opsturen aan: De redactie, Abcouderstraatweg 77, 1105 AA Amsterdam Z.O.)

of per e-mail zenden aan : fonsbongers@hotmail.com

Geert Timmermans: de **ooievaars** in park Frankendael hebben jongen! Twee jongen zijn uitgebreed waarvan er een in week 23 dood onder het nest is gevonden de andere is op 3 juli geringd. Het eerste broednest van wilde ooievaars in de stad sinds 1900!

Zie ook Blaadje [2001/1](#) en [2002/1](#). Voor [foto's van de ooievaars](#) zie website: www.knnv.nl/amsterdam

Hans Schut: eind mei: in 't Luie gat bij 's Graveland, ouderpaar **Canadese gans** met drie jongen, die al bijna volgroeid waren.

13 juni: 21.00 uur, vlak naast de vluchtstrook van de zeer drukke rijksweg A1 dichtbij fort Ronduit, Naarden, staat een **vos** van een kadaver te eten.

i.